

כבר חלף זמנה של פשרה כזאת. עתה חוששים רבים כי האיחוד יתבצע בצורה אחרת. חרת השיחור, עשוי הצבא האלגירי פשוט להשתלט על תוניס ולגרש את הניב יגיבה המתון, הנראה בעיני לוחמים רבים כסוכן צרפתי. הצבא התוניסי הוא זרוב ומת הלבאי האלגירי המתחוק והולך.

כך או אחרת, אלגיריה החופשית תהיה מעצמה. אם לא תעתיק את מרכזה הכובד הכללי - כי מקאהיר לאלגיר, תיצור לפחת קוטביות בין שני מרכזים. יחצר שהימשקל בין ה ערבי במזרח המרחב, לבין הכוח הערבי המערבי. יחסייהכוחות בתוך העולם הערבי תנו לחלוטין.

★ ★ ★

"יש מה להציע!"

פֶּשֶׁר שִׁשְׁנָיו זָה לא יעזור לישראל במאומה. אם תוסיף ישראל עד הרגע האחרון ללחום נגד אלגיריה באו"ם, לתמוך בקולוניאליזם הצרפתי ולראות עצמה בת-ברית של זרות המבחילים ביותר בפאריס ובאלגיר, תיכנס אלגיריה החופשית אוטומטית למעגל שגאה הערבי, ההנה נדבך נוסף בחומה האנטי-ישראלית במרחב. עוד מדינה תצטרף וים הערבי, עוד מדינה תנתק את קשריהדואר שלה עם ישראל.

ישט עזרה בשעת מצוקה. מעולם לא יתה אומה זקוקה יותר לעזרה מאשר העם אלגירי השית'ת'דם ברגע זה.

אין רוכשים יידידות במחווה חרפענית. ישראל העבירה פעם באו"ם בעד עצמאות לוב, תפלאה על כי לוב הצטרפה לאחר מכן לליגה הערבית ולחרם נגד ישראל. (אומנם קודם לך לא הפריעו הלוים להגירת כל היהודים שרצו בכך, יחד עם רכושם). זו דוגמה שלילית. אין זו דוגמה החלה על בעית אלגיריה.

כאן אין המדובר במחנה חרפעני בעל ערך זעיר. כאן המדובר בהושטת עזרה, בגלוי 'עני כל לאמה בצרה. שום אומה אינה שוכחת עזרה כזאת — ובתדאי לא האלגיריים, משוחררים עדיין מכל דעה קדומה נגד ישראל.

אלגיריה זקוקה לכל. היא זקוקה לקולות באו"ם — ולישראל יש קול ויש פה במסד ז. היא זקוקה לכסף — ולישראל, אף שאינה עשירה, יש כסף בכמויות המספיקות מרה זו. היא זקוקה לנשק — ולישראל יש עודפים גדולים משלל סיני, וגם תתימקלעים דגם עזוי. היא זקוקה למדריכים צבאיים — ובאיו מדינה קיים שפע כזה של מומחים ינלאומיים לפיצוץ מיפקדות, להנחת מוקשים ולפריצת בתיסורו כמו בישראל? תמיד טענו בישראל כי לא יתכן שלום עם הערבים, מאחר שאין לישראל מה להציע, שהו שיהפוך את השלום כדאי בעיני הערבים. לגבי אלגיריה שונה המצב: יש מה להציע.

הכאשיסטים (מזרח), אנטישמי מושבע. לאגיאירד, שהתמרד נגד דהגול, יועמד השבוע למשפט. בתמונה זן מקשיבים לדבריו של מנהיגם פיאיר לאגיאירד באלגיריה, העומדים בראש המתישבים הקיצוניים, נראים

יש בסיס איתן, מציאותי, לשיתוף-פעולה של ממש. בנאומיו האחרונים טען בוגריון כי השלום יבוא, אי-פעם בעתיד הלא-מוגדר, כתוצאה מחזירת ישראל לארצות האפרואסיאתיות שבפורף העולם הערבי. לדעתו זאת תיקחה אזילית. אך אפשר להביא את השלום על-ידי חזירה לחלק הרחוק ביותר של העולם הערבי, שאינו נוגע במישרין לסיכסוך הערבי-ישראלי. ברגע שנפרוץ את הבקע הראשון בחומת השינה הערבית, ברגע שנמצא את הגורם הערבי הראשון הנוטה להבנת ישראל — יחצר מצב שיאפשר היברות, תיווך, התקרבות הדרגתית.

ואם ממשלת ישראל אינה מסוגלת לכך, מסיבות פוליטיות או נפשיות — האם פוטר הדבר את בעלי המצפון בישראל, בעלי התפישה המדינית הצלולה? האם אין המצב משיל עליהם חובה מוררה שבעתים — לבנות בעצמם גשר ראשון אל אלגיריה, לזרוע ורע ראשון של יידידות, ולפחות לשמור על כבוד ישראל בעיני כל בעלי המצפון בעולם?

ואם ממשלת ישראל אינה מסוגלת לכך, מסיבות פוליטיות או נפשיות — האם פוטר הדבר את בעלי המצפון בישראל, בעלי התפישה המדינית הצלולה? האם אין המצב משיל עליהם חובה מוררה שבעתים — לבנות בעצמם גשר ראשון אל אלגיריה, לזרוע ורע ראשון של יידידות, ולפחות לשמור על כבוד ישראל בעיני כל בעלי המצפון בעולם?

★ ★ ★

פגישת-לילה במילאנו

שעה היתה 11 בלילה. בחוץ ירד גשם קל. כשמצאתי את בית-הקפה הקטן ונכנסתי, ישב בו רק זוג אחד — גבר ואשה, שלא עוררו שום תשומת-לב. הם נראו שקועים בעתונות אשליקיים. כשישבתי והנחתי לפני את גליון העולם הזה, קמו וניגשו לשולחני. מבט שטח, אפשר היה לחשבם לזוג צרפתי. רק בהמשך השיחה הסתבר לי שאני מדבר עם שני חברים מן הורג העליון של המחתרת האלגירית בצרפת — אנשים הצפויים בכל רגע למאסר ולעינויי-חופת. בזכרי את הדו"חים הרשמיים על אשר קרה לצעירות אלגיריות במרכייהעיוניים של הצנחנים, לא יכולתי שלא לערער את הצעירה שישבה מולי. לא שאלתי מגיין הם מכירים את שמי ואת דעותי. הם נידבו את האינפורמציה בעצמם, בהזכירם את התזכיר שהגשתי לפני שנתיים, בעת שהותי בניוירוק, לנציגה הרשמי של הממשלה האלגירית המזינת באו"ם, עבד אלקאר צאנדרלי (הטולם הזה 1114). באותו תזכיר הצבעתי על אחרות חוגים רחבים בישראל למאבק האלגירי, והצעתי לממשלה האלגירית להבהיר ביתר תוקף את יחסה ליהודי אלגיריה, כדי לפזר את החששות הקיימים בלכם של ישראלים רבים בענין זה.

לא יכולתי שלא לשים לב להבדל שחל בהופעת הנציגים האלגיריים מאז. לפני שנתיים,

בניוירוק, היו האלגיריים נחבאים אל הכלים, ונציגם עמד כאח צעיר בין שגרירי תוניס ומארוקו, ואילו עתה היו האלגיריים הדורים בסחון עצמי חדש. הופעתם אמרה: "אנחנו יודעים שלפנינו מיכונים קשים. אבל אנחנו יודעים שנצחוננו מובטח". הם כבר ידעו כי ברית-המועצות עומדת להכיר בגפר"אי. סיוורו של ראשהממשלה, פרחאת עבאס, בגוש הקומוניסטי, סימל מיפנה יסודי במלחמה. הסינים הבטיחו כסף, נשק, מדריכים. הופעת גורם זה בצפון-אפריקה מוכרחה להעמיד את ארצות-הברית בפני הברירה: להכריח את הצרפתים להיכנע מיד, לפני הפיכת אלגיריה לראש-גשר קומוניסטי בעורף אירופה — או להתערב בגלוי בצד צרפת, תוך אובדן כל עמדותיה באפריקה ובאסיה.

לפני שנתיים יזכרתי עם נציגה של מחתרת שהתדפקה על הדלתות בעולם. עתה יזכרתי עם נציגיו של גורם בינלאומי המכיר בכוחו, שגדולי העולם מתחרים על הסדיו, וששוב אינו מוכן להיות גוררו של איש — לא של בורגיביה, לא של עבד אלנאצר, ואף לא של מאו טסה'טונג.

מהתי בקול רם אם במצב זה עוד יש לנו, כאזרחים ישראלים, לתרום משהו למאבק. אחריו הכל או מדינה קטנה מאוד. איננו יכולים להתחרות עם הענק הסיני. אפילו קולנו באו"ם, שהכרע לפני שנתיים את הכף נגד קבלת ההצעה לטובת אלגיריה, ספק אם יש לו ערך רב ביחסי-הכוחות החדשים שנוצרו מאז באו"ם.

היש מהר למדתי שאין המצב כך. תוך כדאיך גם הבנתי מדוע טרחה והסתכנו שליחי הפל"ן להיפגש עם עורך-עתון ישראלי — מבלי שיכולו להיות לגמרי בטוחים שאיני סוכן המודיעין הישראלי או הצרפתי (שני מוסדות שהם היינו הך, לגביהם).

★ ★ ★

הקרב על יהודי אלגיריה

ברחבי אלג'יריה חיים עתה 130 אלף יהודים. אין זה מספר גדול בארץ שאוכלוסייתה קרובה לחשצי מיליון, וששטחה גדול פי מאה משטח ישראל. בכל זאת תופשים היהודים מקום מרכזי בחיים האלגיריים, מפאת רמתם, שהיא מעל לממוצע הכללי. מעוט קטן מבין יהודים אלה מודהה עם מאבק השיחור ולוקח בו חלק פעיל, כחילי צבא השיחורר הלאומי (אל"ן), וכפעילי הפל"ן. מעוט קטן שני שייך למפלגה הקומוניסטית האלגירית, המשתפת פעולה עם חזית-השיחורר. אולם הרוב הגדול של יהודי אלגיריה עומד ברגע זה מן הצד.

הסיבה לכך נעוצה במידה רבה ברקע הסוציאלי. במשטר הקולוניאלי, הצרפתים הם המעמד העליון, ואילו הערבים הם מעמד נחות. היהודים, המחזיקים באזרחות צרפתית, השתדלו, לכובן, להודרות עם המעמד העליון. עתה קשה להם להתאים את עצמם למצבם החדש, לנתק את קשריהם עם המעמד הזה, הנידון לחיסול, ולהכות שרשים במעמד העתיד לשלוט במדינה החדשה.

לגבי הפל"ן, חשוב ביותר לרכוש את אהדתם של היהודים האלה בשלב הנוכחי של המאבק. ציבור זה מהחה עתודה להנהגה לאומית ולאינטליגנציה לאומית, לא רק בשלב המאבק, אלא גם בשלב השיקום שיבוא למחרת השיחורר.

עד כמה שאינטליגנציה זו חשובה, משתקף מן העובדה שהמחתרת האלגירית עודנה מתקשה למצוא משכילים בעלי כושר טכני במקצועות החשובים לכל מלחמה מחתרתית — כגון כימאים לייצור חומרי-נפץ, חשמלאים להרכבת מוקשים, טכנאים לאירגון תעשייה צבאית. העובדה שמדינת ישראל מודהה בגלוי עם הקולוניאליזם הצרפתי, ששליחים ישראלים וציוניים באלגיריה רואים את עצמם כבני-ברית של כוחות-הדיכוי, מקשה מאוד על הפל"ן לרכוש את לבם של היהודים. לכן חשוב כליכך שיוודע ברבים כי קיימת ישראל שניה, ישראל האוהדת את מאבק השיחורר.

שאלתי אם אין צד שני למטבע. האם שיתוף-פעולה אלגירי-ישראלי, אפילו בדרג בלתי רשמי, אינו עלול להבל ביחסים שבין ממשלת אלגיריה לבין ממשלת רע"ם? בנישיחי ענו בתנועתיד רבת-משמעות. יכלו להיות לה שני פירושים: או שלדעתם לא תתקף קאתרי ליחסים כאלה, או שהדבר אינו איכפת לפל"ן. יותר מכל דבר שנאמר בשיחה, לימדה אותי תנועה זו עד כמה השתנו יחסי-הכוחות בעולם הערבי. הפל"ן מוכן לקבל עזרה מידי עבד אלנאצר, אולם עבד אל נאצר שוב אינו יכול להכתוב לו את מדיניותו.

★ ★ ★

פצצה בבית-הקפה

בחוף הופיף הגשם לרדת. חשבתי על הארץ, בה מאירים ברגע זה הכוכבים בשמיים בהירים — בעוד ששמי המחשבה הלאומית מעוננים כליכך. "חייבים אתם להבין", אמרתי, "כי אצלנו בארץ מתנהלת העמולה שיטתית נגד אלגיריה. מדי פעם מופיעות בעתונות בהבלטה רבה ידיעות על רימונים שנורקו בידי אלגיריים לבתי-הקפה היהודים. אין מוסיפים כי המדובר באלגיריים המשרתים את הצרפתים. נוצר הרושם כי הפל"ן הוא גוף אנטי-שמי".

הגבר הביט הישר בעיני ואמר בשקט: "זהו שקר. אילו היינו אנטי-שמים, לא היינו זוכים במאבקנו לתמיכתם של יהודים כה רבים בצרפת. מבין 121 החותמים הראשונים של המינשר למען חרות אלגיריה, ארבעים הם יהודים. אלה אינם אנשים מהרחוב. אלה אנשי-רוח המכירים בעליל את מהות הפל"ן, את מגמותיו ואת מעשיו".

"האם לא פורסמה בישראל עדות ז'אנין כהן במשפט מחתרת ז'אנסון?" שאלה האשה בתמיהה. ז'אנין, יהודיה צעירה שהורשעה בעוון הגשת עזרה מעשית ואיסוף כספים למען לוחמי המחתרת, אמרה בעדותה, שהתפרסמה בהרחבה בעיתוני צרפת: "העירו לי שאסור לי לסייע למודרים, מפני שהנני יהודיה... נכון, יהודיה אני. נוכחתי בכך במלחמה. בימים ההם הלשינו על משפחתי וגירשו אותה למחנות. ראיתי שרוב הצרפתים מתיחסים בשוויון-נפש ובאפס-מעשה לדברים אלה, שהתרחשו לנגד עיניהם. הם חשבו שזה לא נוגע להם... באלגיריה, האנשים הצועקים, תחי אלגיריה הצרפתית! הם אותם האנשים הצועקים גם מחר (להודים!) (הטולם הזה 1203).

אכן, יש הבדל עקרוני בין עמדת יהודי צרפת לבין עמדת יהודי אלגיריה. בעוד שאלה האחרונים עדיין מודחים ברובם עם הצרפתים, בגלל שאיפתם להיות חלק מן המעמד השליט, הרי בין יהודי צרפת, בעלי המסורת ההומאניסטית והליברלית, לבין התומכים בגלוי ובסתר במאבק האלגירי, בין האינטלקטואלים הנאסרים לבקרים, בעוון שיתוף-פעולה גלוי או מחתרת עם הפל"ן, בולט מספר היהודים.

"אין דבר המכאיב לנו יותר מן הטענה כי אנחנו אנטי-שמים", המשיך הגבר בלהט שקט. "האויבים שלנו הם בעלי עבר גזעני גלוי. בראש המתישבים, הלווחים בנו, עומדים ארגונים פאשיסטיים, שאינם מסתירים כלל שהם אנטי-שמים. הם נאצים בהכרה מלאה. גם אנשי הקצונה והמימשל הם גולמים, כמעט בלי יוצא מן הכלל, אנשי וישי ועשעבר — אנשים ששיתפו פעולה עם הגרמנים בביצוע החוקים האנטי-יהודיים. עתוני המתישבים המטיפים נגדנו כיום, הם אותם העתונות שהטיפו נגד היהודים בימי וישי. בין הצנחנים ואנשי לגיון הזרם ישנם גרמנים רבים, שברחו ממולדתם בגלל עברם הנאצי, והצפויים לעונש בארצם." כאן התערבה האשה וסיפרה ממהלך בימים אלה בין אנשי המחתרת. הוא מוכיח שיש גם צד שני למטבע. צעירה יהודיה — איני זוכר אם מצרפת או מאלגיריה — נאסרה ונמסרה לזיי הצנחנים לשם חקירה. כרגיל, עונתה קשות בכל גופה. כולל באכרייהמין. במשך זמן שנה לב שנצחן אחר, ששמר עליה, מתנהג בצורה קצת שונה. בכל פעם שהיה עמה ביחידות ניסה להקל על יסוריה ואף לעודדה בדבריו. כשתמדה לפשר התנהגותו, התחדה: "אני גרמני הייתי בס.ס. ראיתי את חברי שם משתמשים בשיטות דומות. אינני יכול עוד לסבול את זה".

אולם זהו מקרה יוצא מן הכלל. איש ס.ס. מאושהין יכול כיום להרגיש את עצמו לגמרי בבית מפקדה של צנחנים באלגיריה.

★ ★ ★

ישראלים ופאשיסטים

ה קריב על יהודי צרפת ואלגיריה אינו חשוב רק לפל"ן. הוא חשוב לא פחות לאויביהם. בין מטפני "אלגיריה הצרפתית" נמצאים חוגים שאינם רוצים להודות

* גפר"א — ראשי התיבות (בצרפתית) של "הממשלה הזמנית של הרפובליקה האלגירית".